

Guia docent de l'assignatura "Polítiques Territorials Turístiques"

1. IDENTIFICACIÓ

- ✓ **Nom de l'assignatura:** Polítiques Territorials Turístiques
- ✓ **Codi:** 101214
- ✓ **Titulació:** Grau de Turisme
- ✓ **Curs acadèmic:** 2018-2019
- ✓ **Tipus d'assignatura:** Optativa
- ✓ **Crèdits ECTS (hores):** 6 (150)
- ✓ **Període que s'imparteix:** 4t / 2n semestre
- ✓ **Idioma en què s'imparteix:** castellà
- ✓ **Professorat:** Joan Carles Llurdés i Coit
- ✓ **Correu electrònic:** joancarles.llurdes@uab.cat

2. PRESENTACIÓ

Aquesta assignatura manté punts de contacte, més o menys explícits, amb altres de caire més geogràfic i territorial de tota l'oferta del Grau, com són *Geografia Regional* (bàsica), *Recursos territorials turístics* i *Patrimoni cultural* (ambdues obligatòries) i pel que a assignatures optatives tindríem aquestes quatre: *Productes turístics*, *Destinacions Turístiques* i *Promoció Pública*, *Turisme i sostenibilitat* i *Temes de turisme*. En aquest cas, però, es posa èmfasi en el caràcter sectorial i també territorial de les principals polítiques turístiques del nostre país. L'enfocament de l'assignatura és teòric però sense excloure la necessària visió pràctica que es vol aconseguir i aplicar amb la realització d'una sèrie d'activitats i l'anàlisi de casos d'estudi concrets. Per descomptat, en funció de les eleccions del mateix estudiant, hi pot tenir també molta relació amb el treball de fi de Grau.

3. OBJECTIUS FORMATIUS

Al final de curs l'estudiant haurà de ser capaç de:

1. Comprendre el fenomen turístic des d'una perspectiva territorial i evolutiva per entendre millor les polítiques turístiques actuals.
2. Conèixer què són els recursos turístics i quins són els factors de localització turística en el territori.
3. Conèixer les principals polítiques turístiques del nostre país, tenint en compte que el turisme és, avui dia, una activitat amb un pes cada cop més important a nivell econòmic, social i ambiental.
4. Estudiar diferents casos pràctics de polítiques a diferents escales territorials.

5. Adonar-se com de vegades la diferència entre la teoria i la realitat, entre planificació i pràctica, és bastant gran.

4. COMPETÈNCIES I RESULTATS D'APRENENTATGE

COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES

CE3. Gestionar els conceptes relacionats amb la planificació i la comercialització de destinacions, recursos i espais turístics, així com els seus instruments i funcionament.

RESULTATS D'APRENENTATGE

CE3.5. Identificar els factors determinants del desenvolupament turístic.

CE3.6. Identificar i relacionar els recursos turístics i territorials.

CE14. Innovar tant en la planificació i comercialització turística com en la gestió d'organitzacions turístiques.

RESULTATS D'APRENENTATGE

CE14.3. Identificar les noves formes de turisme (ecoturisme, turisme cultural,...) i valorar-les.

CE17. Presentar i negociar davant els diferents organismes projectes i plans de desenvolupament turístic aplicats a zones i regions determinades.

RESULTATS D'APRENENTATGE

CE17.5. Identificar les polítiques d'ordenació i planificació turística de les entitats públiques.

COMPETÈNCIES TRANSVERSALS

CT1. Desenvolupar una capacitat d'aprenentatge de forma autònoma.

CT4. Gestionar les tècniques de comunicació a tots els nivells.

CT6. Planificar, organitzar i coordinar el treball en equip, creant sinèrgies i sabent-se situar en el lloc dels altres.

CT9. Tenir un comportament responsable amb l'entorn mediambiental, social i cultural.

CT10. Treballar en equip.

CT11. Planificar i gestionar activitats en base a la qualitat i sostenibilitat.

CT13. Tenir visió de negoci, captar les necessitats del client i avançar-se als possibles canvis de l'entorn.

5. TEMARI I CONTINGUTS

1. Introducció. Definició i diferenciació conceptual

1.1. La relació entre turisme i territori, conseqüències i impactes.

1.2. Estudi de casos d'incompatibilitat territorial entre turisme i altres activitats econòmiques. El tractament d'aquestes situacions per part de les polítiques turístiques.

2. Turisme i territori en transformació

2.1. Darreres tendències en turisme. "Nous" turismes o més del mateix?

2.2. El cicle de vida de les destinacions turístiques. El seu reflex en les polítiques turístiques.

3. La planificació territorial del turisme

- 3.1. Conceptes bàsics d'un procés de planificació territorial i l'aplicació a l'activitat turística.
- 3.2. Alguns exemples de plans de gestió turística aplicats a escales territorials diverses.

4. El turisme a l'Estat espanyol

- 4.1. D'on venim i cap a on anem?
- 4.2. Principals polítiques turístiques aplicades.
- 4.3. Exemples de planificació a escala local, comarcal i autonòmica.

6. BIBLIOGRAFIA RECOMANADA

Bibliografia bàsica

Durant el semestre s'oferirà un llistat d'articles que han de servir per a poder fer una part de l'avaluació de l'assignatura. Per descomptat, aquesta llista és ampliable i actualitzable. Tot seguit, teniu una llista d'uns quants:

- 1. Mantecón, A. (2012): "El nexo entre urbanización y turismo. Análisis de la opinión pública. *Papers. Revista de Sociología*, 97(1): 249-272 ([enllaç](#)).
- 2. Garay, L. A. i Cànoves, G. (2010): "Un análisis del desarrollo turístico en Cataluña a través del ciclo de evolución del destino turístico". *Boletín de la AGE*, 52: 43-58 ([enllaç](#)).
- 3. Amer, J. A (2009): "Los debates sobre la percepción social del turismo en las Islas Baleares". *Nimbus. Revista de Climatología, Meteorología y Paisaje*, 23-24: 5-24 ([enllaç](#)).
- 4. Vera, J. F. i Baños, C. J. (2010): "Renovación y reestructuración de los destinos turísticos consolidados del litoral: las prácticas recreativas en la evolución del espacio turístico. *Boletín de la AGE*, 53: 329-353 ([enllaç](#)).
- 5. Cañizares, M. C. (2013): "Sostenibilidad y turismo: de la documentación internacional a la planificación en España «Horizonte 2020»". *Boletín de la AGE*, 61: 67-92 ([enllaç](#)).
- 6. Díaz, I. i Llurdés, J. C. (2013): "Reflexiones sobre el turismo de proximidad como una estrategia para el desarrollo local". *Cuadernos de Turismo*, 32: 65-88 ([enllaç](#)).
- 7. Muñoz, A. i Fuentes, L. (2013): "La cooperación público privada en el ámbito de la promoción de los destinos. El análisis de redes sociales como propuesta metodológica". *Cuadernos de Turismo*, 31: 199-223 ([enllaç](#)).
- 8. Sánchez, E. M. (2001): "La contribución del turismo europeo en la España de los años sesenta". *Arbor*, 170(669): 201-224 ([enllaç](#)).
- 9. Capdepón, M. (2015): "El papel de los parques naturales en los procesos de diversificación turística: una aplicación al litoral alicantino". *Cuadernos de Turismo*, 35: 43-69 ([enllaç](#)).
- 10. Fernández, M. D. i Valero, J. R. (2015): "Carteles, publicidad y territorio: la creación de la identidad turística en España (1929-1936)". *Cuadernos de Turismo*, 35: 157-184 ([enllaç](#)).
- 11. Fernández, V. i Silva, R. (2015): "Criterios para la identificación y selección de paisajes españoles susceptibles de ser incluidos en la lista del patrimonio mundial de Unesco". *Boletín de la AGE*, 68: 253-278 ([enllaç](#)).
- 12. Navarro, E.; Thiel, D. i Romero, Y. (2015): "Periferias de placer: cuando turismo se convierte en desarrollismo inmobiliario-turístico". *Boletín de la AGE*, 67: 275-302 ([enllaç](#)).

13. Fernández, M. D. i Valero, J. R. (2015): "Carteles, publicidad y territorio: la creación de la identidad turística en España (1929-1936)". *Cuadernos de Turismo*, 35: 157-184 ([enllaç](#)).
14. Lojo, A. (2016): "Chinese tourism in Spain: an analysis of the tourism product, attractions and itineraries offered by Chinese travel agencies". *Cuadernos de Turismo*, 36: 243-268 ([enllaç](#)) (en anglès).
15. Olcina, J. i Vera, J. F. (2016): "Cambio climático y política turística en España: diagnóstico del litoral Mediterráneo español". *Cuadernos de Turismo*, 38: 323-359 ([enllaç](#)).
16. Blázquez, M.; Artigues, A. A. i Yrigoy, I. (2015): "Crisis y planificación territorial turística neoliberal en las Islas Baleares". *Investigaciones Turísticas*, 9: 24-49 ([enllaç](#)).
17. Tirado, J. A. (2013): "Análisis de los planes de dinamización del producto turístico. Una propuesta metodológica". *Investigaciones Turísticas*, 6: 95-120 ([enllaç](#)).
18. Soares, J. C. i Gandara, J. M. (2012): "Indicadores para analizar la evolución del ciclo de vida de los destinos turísticos litorales". *Investigaciones Turísticas*, 3: 19-38 ([enllaç](#)).
19. López, Y. i Pulido, J. I. (2013): "La sostenibilidad en la política turística española. ¿Avances o retrocesos". *Papers de Turisme*, 53: 44-68 ([enllaç](#)).
20. García, M. i de la Calles, M. (2012): "Capacidad de carga en grandes recursos turístico-culturales". *Anales de Geografía de la Universidad Complutense*, 32(2): 253-274 ([enllaç](#)).
21. Cànoves, G.; Prat, J. M. i Blanco, A. (2016): "Turismo en España, más allá del sol y la playa. Evolución reciente y cambios en los destinos de litoral hacia un turismo cultural". *Boletín de la AGE*, 71: 431-454 ([enllaç](#)).
22. López Palomeque, F. (2015): "Barcelona, de ciudad con turismo a ciudad turística. Notas sobre un proceso complejo e inacabado". *Documents d'Anàlisi Geogràfica*, 61(3): 483-506 ([enllaç](#)).
23. Garay, L. A. (2015): "Luces y sombras del turismo de cruceros: el caso de Barcelona". *Documents d'Anàlisi Geogràfica*, 61(3): 563-580 ([enllaç](#)).
24. Beas, L. (2012): "Los Planes de Excelencia Turística en España (1992-2006). Una apuesta por la revitalización de los destinos. revisión de su implantación e impactos". *Scripta Nova*, XVI(411) ([enllaç](#)).
25. Alamilla, C. (2016): "Análisis de los impactos socioculturales desde la perspectiva del residente que el turismo genera en el barrio de la Barceloneta, España". *Rotur. Revista de Ocio y Turismo*, 11(1): 1-11 ([enllaç](#)).
26. Márquez, C. i Caro, J. L. (2017): "Ciudades Patrimonio de la Humanidad de España: la reputación online como elemento de desarrollo turístico". *Pasos. Revista de Turismo y Patrimonio Cultural*, 15(2): 437-457 ([enllaç](#)).
27. Huete, R. i Mantecón, A. (2018): "El auge de la turismofobia ¿hipótesis de investigación o ruido ideológico?". *Pasos. Revista de Turismo y Patrimonio Cultural*, 16(1): 9-19 ([enllaç](#)).
28. Orgaz, F.; Moral, S.; López, T. i Cañero, Pablo (2017): Estudio de la demanda existente en torno al oleoturismo. El caso de Andalucía". *Cuadernos de Turismo*, 39: 437-453 ([enllaç](#)).
29. Balagué, C.; Martín-Fuentes, E. i Gómez, M. J. (2016): "Fiabilidad de las críticas hoteleras autenticadas y no autenticadas. El caso de TripAdvisor y Booking.com". *Cuadernos de Turismo*, 38: 63-82 ([enllaç](#)).
30. Ivars, J. A. i Solsona, F. J. (2016): "Gestión turística y tecnologías de la información y la comunicación (TIC): el nuevo enfoque de los destinos inteligentes". *Documents d'Anàlisi Geogràfica*, 62(2): 327-346 ([enllaç](#)).

31. Llurdés, J. C.; Díaz, I. i Romagosa, F. (2016): "Patrimonio minero y turismo de proximidad: explorando sinergias. El caso de Cardona". *Documents d'Anàlisi Geogràfica*, 62(2): 327-346 ([enllaç](#)).
32. Irigoy, I. (2017): "Airbnb en Menorca: ¿Una nueva forma de gentrificación turística? Localización de la vivienda turística, agentes e impactos sobre el alquiler residencial". *Scripta Nova*, XXI(580) ([enllaç](#)).
33. Gómez, M. B. (2017): "Retos del turismo español ante el cambio climático". *Investigaciones Geográficas*, 67: 31-47 ([enllaç](#)).
34. Corbera, M. (2016): "El paisaje, su patrimonialización y el beneficio económico". *Investigaciones Geográficas*, 65: 9-24 ([enllaç](#)).
35. Llurdés, J. C. (2017): El paisaje minero, ¿patrimonio o inconveniente paisajístico? El caso de la comarca del Bages (Barcelona). *Ería*, 2: 151-167 ([enllaç](#)).
36. Mansilla, J. A. (2018): "Vecinos en peligro de extinción. Turismo urbano, movimientos sociales y exclusión socioespacial en Barcelona". *Pasos. Revista de Turismo y Patrimonio Cultural*, 16(2): 279-296 ([enllaç](#)).
37. López Palomeque, F.; Torres, A.; Font, X. i Serrano, D. (2018): "Gestión sostenible de destinos turísticos: la implementación de un sistema de indicadores de turismo en los destinos de la provincia de Barcelona". *Boletín de la AGE*, 77: 428-461 ([enllaç](#)).

Altres materials de suport en format digital i enllaços a pàgines web s'oferiran a la plataforma virtual que utilitzi el Centre (*Moodle*).

7. METODOLOGIA DOCENT

L'assignatura té diverses dinàmiques de funcionament paral·lel:

a) Metodologia de la part teòrica de l'assignatura:

Explicació a l'aula de les diferents parts del temari mitjançant presentacions *Prezi* al llarg de les setmanes lectives de l'assignatura previstes al calendari docent. A la plataforma virtual es publicaran els enllaços corresponents, per la qual cosa en aquesta assignatura es "desterra" la idea d'haver de prendre apunts en el sentit més clàssic de l'expressió. En la mesura de la disponibilitat, les sessions tindran suport audiovisual (visionat de vídeos, presentacions per part dels estudiants, etc.).

b) Metodologia de la part pràctica de l'assignatura:

Al llarg del curs es proposarà l'elaboració de diverses activitats relacionades amb la part teòrica de l'assignatura i que hauran de ser fets fora de l'horari estrictament docent. Les activitats suposen el lliurament d'un document en format digital (a la plataforma virtual *Moodle*) per a la seva avaluació.

c) Metodologia del funcionament de la plataforma virtual (*Moodle*):

La plataforma virtual s'emprarà com a complement d'informació i alhora un mitjà de comunicació alternatiu a l'aula entre l'alumnat i professor. També hi haurà material complementari en format digital, enllaços a articles de lectura, el programa de l'assignatura, el calendari de les sessions d'aula, els enunciats de les activitats, etc.

d) **Metodologia de les hores d'activitats dirigides:**

Es dedicarà algunes hores a activitats dirigides (segons les oportunes indicacions del professor al llarg del semestre) per avançar en la realització de les activitats (en aquest cas no és necessària l'assistència a l'aula). En aquest sentit, és previst que es pugui fer una tutoria per activitat proposada (de durada variable, depenent de les necessitats) per tal d'oferir una millor orientació de cara a la seva correcta elaboració, així com també per atendre dubtes i preguntes de l'estudiant. Aquestes tutories seran complementàries a l'hora d'atenció setmanal al despatx que el professor ha de dedicar a l'alumnat.

ACTIVITATS FORMATIVES

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Classes teòriques	45	1,8	C3.5, C3.6, CT11
Presentacions orals	15	0,6	C17.5, C3.6, CT1, CT10, CT11, CT13
Tipus: Supervisades			
Tutories	25	1	C14.3, C3.5, C3.6
Tipus: Autònomes			
Elaboració d'activitats	35	1,4	C3.5, C3.6, C14.3, C17.5, CT1, CT4, CT6
Estudi	30	1,2	C3.5, C3.6, C14.3, C17.5, CT1

8. SISTEMA D'AVALUACIÓ

L'**avaluació CONTINUADA** d'aquesta assignatura consta del següent sistema:

- Tres activitats** proposades durant el semestre i lliurades en el termini fixat, que serà anunciat amb suficient antelació, i que equivalen al **30% de la nota final** (10% cada activitat). **La seva realització (o d'algun dels tres) és optativa.**
- Una presentació oral** d'un article (a escollir d'una llista) i que equival al **20% de la nota final.**
- Un **examen** de coneixements teòrics que equival al **40% de la nota final**, i que inclourà la matèria exposada a les sessions d'aula, així com també les presentacions orals. **La seva realització és obligatòria.**
- L'**assistència** a les sessions de docència d'aula equivaldrà a un **10% de la nota final.**

ACTIVITATS D'AVALUACIÓ

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Examen	40 %	3	0,36	CE3.5, CE3.6, CE14.3, CE17.5, CT1
Activitats	30 %	30	1,2	CE3.5, CE3.6, CE14.3, CE17.5, CT1, CT10
Presentació oral	20 %	10	0,4	CE17, CT4, CT6, CT1, CT10
Assistència	10 %	--	--	CT1

Condicions per a superar l'assignatura:

Per poder aprovar l'assignatura, l'estudiant cal que compleixi les següents condicions:

- A l'**examen**, obtenir una nota mínima equivalent al 50% de la puntuació màxima prevista (depenent del nombre final de preguntes incloses). En el cas de no complir aquesta condició l'estudiant caldrà que es presenti a l'avaluació final.
- A les **activitats**, i com s'ha indicat, no hi ha obligació de realitzar-los. Ara bé, cal ser conscient que no fer-les implicarà no sumar les seves notes parcials a la nota final de l'assignatura, amb el risc que això suposa. Les activitats no s'aproven o suspenen, simplement tenen una nota que se suma a les altres notes parcials (presentació oral, examen i assistència). A l'avaluació final només es podrà aspirar a millorar la nota d'una activitat ja entregada o entregar-ne d'un en el cas de no haver-la fet al seu moment.
- Finalment, en qualsevol dels exercicis lliurats caldrà tenir cura d'algunes de les competències bàsiques que se suposa s'ha de dominar en un curs de Grau universitari (p. ex. la capacitat de síntesi, d'argumentació, d'una correcta redacció i presentació formal, de comunicació oral, etc.). És per això que el professor es reserva l'opció de suspendre qualsevol exercici que estimi que no reuneix uns nivells mínims en dites competències.

Atenció (1): al calendari d'exàmens publicat pel Centre hi ha una data d'avaluació final i una segona data de re-avaluació. La primera suposa l'opció de recuperar l'examen i/o una de les tres activitats. Pel que fa a la prova de re-avaluació, i d'acord amb la normativa de la UAB, cal tenir en compte:

- El professor de l'assignatura decidirà la seva modalitat. En aquest cas només es contempla un examen.
- Podran accedir a la re-avaluació **NOMÉS** aquell estudiant que a l'avaluació final hagi obtingut una nota igual o superior a 3,5 i menor de 5 (normativa de la UAB). Això vol dir que no es tracta de cap prova per poder millorar la nota.
- La nota final de l'estudiant que es presenti a la re-avaluació en cap cas podrà superar el valor de 5 a l'expedient.

Atenció (2): en aquesta assignatura no hi ha l'opció de fer un examen al final del semestre (com a únic exercici avaluat) per intentar aprovar-la, sense haver fet abans res.

9. PLANIFICACIÓ DE LA DOCÈNCIA

SETMANA	TEMA	MÈTODE	HORES
1	Presentació assignatura 1. Definició i diferenciació conceptual	Classe magistral	3
2	1. Definició i diferenciació conceptual	Classe magistral	3
3	1. Definició i diferenciació conceptual Tutoria presencial	Classe magistral Presentació activitat	3
4	2. Turisme i territori en transformació	Classe magistral	3
5	2. Turisme i territori en transformació	Classe magistral	3
6	2. Turisme i territori en transformació Tutoria presencial	Classe magistral Presentació activitat	3
7	3. La planificació territorial del turisme	Classe magistral	3
8	3. La planificació territorial del turisme	Classe magistral Exposicions articles	3
9	4. El turisme a l'Estat espanyol	Classe magistral Exposicions articles	3
10	4. El turisme a l'Estat espanyol Tutoria presencial	Classe magistral Presentació activitat Exposicions articles	3
11	4. El turisme a l'Estat espanyol	Exposicions articles	3
12	--	Exposicions articles	3
13	--	Exposicions articles	3
14	Examen avaluació continuada	--	3

10. EMPRENEDORIA I INNOVACIÓ

Els aspectes relatius a l'emprenedoria i la innovació en aquesta assignatura tenen una certa importància –segurament menys que en d'altres del Pla d'Estudis. Tot i així, pel propi enfocament i continguts de la mateixa és important tenir en compte aquesta qüestió des del moment que vol posar en un primer pla les polítiques turístiques que s'estan duent a terme avui dia.

Per una part, es proposa l'elaboració d'uns quants informes a partir del contingut exposat a les sessions magistrals d'aula i dels diferents materials subministrats i comentats, tant de forma presencial com mitjançant l'aula *Moodle*. I d'una altra, l'anàlisi de diferents plans turístics a diferents escales i en plena vigència atorga un sentit d'actualitat i una oportunitat per aquella gent que vulgui endinsar-se en el camp de la planificació turística.

Per últim, pel que fa a l'avaluació de l'assignatura, cal estar atent a la possibilitat que l'examen final es realitzi en format *on-line*, a través de l'aula *Moodle*. En cas de confirmar-se, això obligaria al plantejament d'unes preguntes que requeriran la recerca d'informació, el comentari d'articles i altres habilitats que poden incentivar en aquest sentit també les competències de responsabilitat i presa de decisions.